

Ted Kennedy

meester in compromissen

KARIN DE MIK

ANP / SVEN SIMON

ONDERZOEK

WWW.RUG.NL/RESEARCH/BIOGRAFIE-INSTITUUT

Zes jaar van zijn leven besteedde hij aan een biografie over senator Edward M. Kennedy. De Amerikaanse schrijver en journalist **John Farrell** promoveerde er op aan het Biografie Instituut van de RUG. *Ted Kennedy – a life* kan volgens hem helpen in tijden van polarisatie. ‘Kennedy is een voorbeeld van hoe je kunt samenwerken met opposenten om successen te boeken.’

Met ‘Ted the shark’ ondertekende senator Edward Moore Kennedy, Ted of Teddy voor ingewijden, eens een briefje aan schrijver en journalist John Farrell. Die volgde de senator al jaren als correspondent van de krant *The Boston Globe* en kende hem persoonlijk. ‘Haaien in de oceaan moeten voortdurend zwemmen, anders sterven ze’, licht de net gepromoveerde schrijver toe aan een tafeltje in hotel De Prinsenhof in Groningen. ‘Ook Kennedy werkte continu en zette altijd door. Anders zou zijn immense pijn en verdriet ondraaglijk worden.’ Verdriet was er volop in het leven van de jongste telg uit het gezin van Joe en Rose Kennedy. Een drama van Shakespeare zou erbij verbleken, zegt Farrell. ‘Hij overleefde ternauwernood een vliegtuigongeluk, waar hij levenslang rugpijn aan overhield en waarbij zijn mede-

‘Een goede biografie is grijs. Niet zwart-wit’

passagier om het leven kwam. Voor zijn veertigste levensjaar had hij drie broers en een zus verloren. Drie van zijn kinderen kregen kanker en zijn (eerste, red.) vrouw was alcoholist.’

Sociale gelijkheid

Op deze Ted Kennedy (1932-2009), die decennialang een belangrijke rol speelde in de Amerikaanse politiek, promoveerde Farrell onlangs aan het Biografie Instituut van de RUG tot doctor in de geschiedenis. Farrell wilde een thesis schrijven ‘uit intellectuele

ambitie’ en koos voor Groningen omdat hij zijn promotor en directeur van het instituut Hans Renders al kende.

De Amerikaan schreef eerder biografieën van onder anderen president Richard Nixon en Housingspeaker Thomas (Tip) O’Neill. Op de vraag van zijn uitgever om ook het turbulente leven van de jongste Kennedy te beschrijven moest hij wel even nadenken. ‘Wil ik zes jaar van mijn leven aan hem wijden? Wat voegt zo’n nieuwe biografie toe aan de vele die er al zijn?’ Let wel: er bestaan zo’n 40.000 boeken over de Kennedy’s.

Teds broer John was president van de VS tot hij in november 1963 werd doodgeschoten. Zijn andere broer Robert stierf ook door een moordaanslag, toen hij in de race was voor de Democratische kandidatuur voor de presidentverkiezingen in 1968. Ted zelf werd de op één na langst zittende senator in de Amerikaanse geschiedenis. In die lange periode – van 1962 tot aan zijn dood – zette hij zich onvermoeibaar in voor sociale gelijkheid en rechten voor zwarten, vrouwen, homo’s en aidspatiënten. Ook streed hij decennialang voor wettelijke betaalbare gezondheidszorg voor alle Amerikanen. Uiteindelijk mondde dat uit in de wet die we kennen onder de naam Obamacare.

Polarisatie

Farrell vroeg zich onder meer af of een beschrijving van Ted Kennedy’s leven iets kon bijdragen in de huidige tijd van politieke polarisatie. Daarvan was hij overtuigd, omdat diens politieke carrière laat zien wat je kunt bereiken als je bereid bent tot het sluiten van compromissen en samenwerking. ‘Juist in deze tijd is het verhelderend, zo niet verbluffend om zijn successen te bestuderen’, stelt Farrell. ‘Vooral zijn vermo-

FOTO ANP / SVEN SIMON

Ted Kennedy met zijn echtgenote Joan

Ted Kennedy's auto wordt uit het water getrokken na het ongeval bij Chappaquidick

FOTO ASSOCIATE PRESS

gen om met opposanten samen te werken bij het opstellen en indienen van wetsvoorstellen. De Democraat smeedde succesvolle allianties met conservatieve Republikeinse senatoren als Bob Dole, Dan Quayle, John McCain en Phil Gramm bij onderwerpen waar mensen fel tegenover elkaar stonden, zoals burgerrechten, immigratie, aids-wetgeving en gezondheidszorg.'

Enorm netwerk

Kennedy was volgens Farrell een meester in het sluiten van overeenkomsten op de senaatsvloer. Door zijn jarenlange ervaring beschikte hij over een enorm netwerk en hij kende de senatoren en hun achtergronden goed. Farrell: 'Als geen ander wist hij dat zowel persoonlijke als politieke factoren bij senatoren een rol kunnen spelen om een wetsvoorstel te steunen. Dreigde een senator niet herkozen te worden? Dan kon die misschien stemmen trekken als zijn naam naast die van Ted Kennedy op een wetsvoorstel stond. Samenwerking met een Kennedy streelde het imago en kon een plek in de geschiedenis opleveren.'

De mens Nixon

Biografisch onderzoek kan zelfs een middel zijn om het wij-zij-denken tegen te gaan, meent Farrell: 'Een goede biografie is grijs. Niet zwart-wit. Ieder mens heeft plussen en minnen. Een biograaf is getraind om goede en minder goede eigenschappen van zijn onderwerp te wegen. In biografieën leer je drijfveren en beweegredenen van iemand begrijpen, zelfs van mensen die je

verafschuwt. Uiteindelijk vertelt elke biografie het levensverhaal van een persoon. En mensen houden nu eenmaal van verhalen, zoals ze ook van romans en films houden.'

Een concreet voorbeeld van hoe een biografie de polarisatie kan doorbreken, is die van een omstreden en complex figuur als Richard Nixon die in 1974 als president moest aftreden wegens het Watergateschandaal. 'Er is geen politicus die zo controversieel was als hij,' licht Farelle toe. 'Mijn boek ging over de mens Nixon. Lezers zeiden me: "ik haatte

John A. Farrell (New York, 1953) studeerde geschiedenis aan de Universiteit van Virginia, waar hij in 1975 cum laude afstudeerde. Hij werkte voor diverse nieuwsmidia en werd in 1980 Witte Huis-correspondent van *The Boston Globe*. Vanaf dat jaar tot 2012 deed hij verslag van alle presidentiële campagnes. Farrell schreef diverse autobiografieën van onder andere Thomas ('Tip') O'Neill en de met een Pulitzerprijs bekroonde biografie over president Richard Nixon. Zijn biografie *Ted Kennedy – a life* is genomineerd voor de National Book Award.

die man vroeger toen ik in de jaren zestig studeerde, maar nu ik je boek heb gelezen en weet waar hij vandaan kwam, begrijp ik hem beter. Ik zie hem nu niet meer als een demon." Andersom gold dat ook. Nixon-fans onderkenden zijn falen in bepaalde kwesties en kregen een meer genuanceerd beeld van hem.'

Rijkeluijszontje

Ted Kennedy was evenmin onomstreden. Zijn critici vonden hem een rijkeluijszontje en een rokkenjager. Het incident bij Chappaquidick in 1969, waar hij met zijn auto van een brug het water inreed en zijn vrouwelijke passagier achterliet, legde een zwakte in zijn karakter bloot. De vrouw, Mary Jo Kopechne, verdronk en Kennedy seinde pas na tien uur de politie in. Het beruchte voorval achtervolgde Kennedy zijn hele leven. 'Maar er is niemand die meer kritiek had op zijn gedrag dan Kennedy zelf', verklaart Farrell. De schrijver ontdekte dat Kennedy, die geen moed toonde in een moment van crisis, in de uren na de dramatische gebeurtenis op zoek was naar een alibi. Dat las hij in de niet eerder openbaar gemaakte delen van de dagboeken van Arthur Schlesinger jr., die bevriend was met Jean, een zus van Kennedy. 'Schlesinger schreef dat Jean hem had gezegd dat Ted in paniek was geraakt en probeerde te verhullen dat hij de auto had bestuurd. Kennedy had gedronken en op rijden onder invloed stond zes maanden cel.' De paniek is te begrijpen, aldus Farrell. 'Hij wilde niet de bak in, want dat betekende het einde van zijn politieke carrière.'